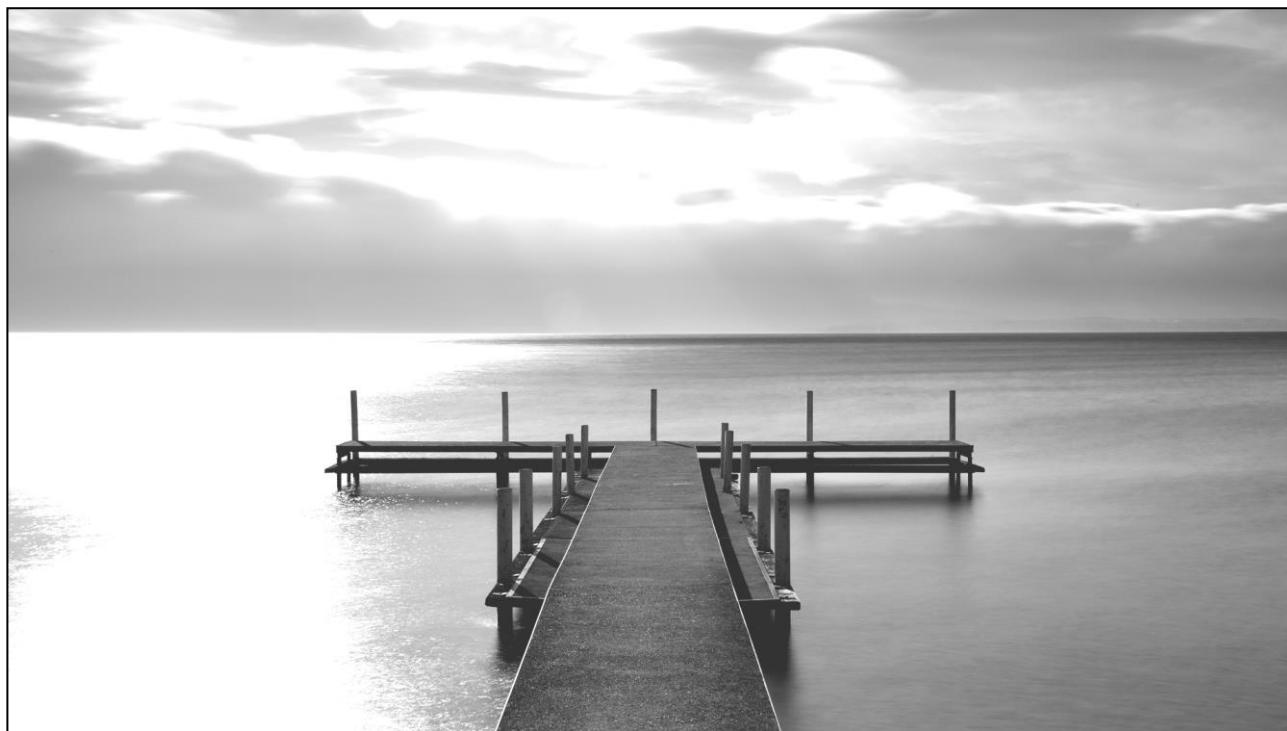

VIERELLÄ MATKALLASI

Tietoa keuhkosityöpöpotilaan palliatiivisesta hoidosta eli oireenmukaisesta hoidosta

SISÄLLYS	SIVU
Johdanto	2
1. Palliatiivinen hoito	3
2. Hoitotahto	3
3. Mahdollisia oireita	4
3.1. Hengenahdistus, yskä	4
3.2. Pahoinvointi ja oksentelu	5
3.3. Henkinen ahdistuneisuus, masennus, pelot, syyllisyyden tunteet	6
4. Kipu ja kivunhoito	7
4.1. Suun kautta otettavat kipulääkkeet	8
4.2. Ihonalainen kipulääkitys, kipupumppu	9
4.3. Kipulaastari	9
4.4. Sädehoito kivun hoidossa	10
4.5. Muut kivunhoitomenetelmät	10
5. Ravitseminen	10
6. Saattohoito	11
7. Elämän loppuminen, kuolema	12
LIITTEET	14
Kysely- ja keskustelunavauslomake	
Hoitotahtolomake	
KUVAT	
Kuva 1. Kipulääkepumppu	9

JOHDANTO

Syöpään sairastuminen on vakava, pysähdyttävä tilanne. Sairastuminen pakottaa ihmisen miettimään monia, tuttuja ja totuttuja asioita uudestaan. Sairastumisen myötä elämässä tulee eteen myös uusia vieraita asioita, joihin täytyy myös sopeutua. Tällaisia asioita voivat olla erilaiset parantavat, eli kuratiiviset syöpähoidot, hoitojen aikaiset muutokset elämässä tai parantavien hoitojen loppuminen ja siirtyminen palliatiiviseen eli oireenmukaiseen hoitoon.

Tämä pieni opas kertoo palliatiivisesta hoidosta ja siitä, mitä se keuhkosyöpää sairastavan kohdalla tarkoittaa. Oppaassa käydään läpi lyhyesti yleisimpiä oireita, joita syöpäpotilaalla saattaa esiintyä. Oppaassa otetaan huomioon myös kivunhoito, joka on eräs tärkeimmistä palliatiivisen hoidon kulmakivistä. Ravitsemustila ja siinä tapahtuvat muutokset saattavat osaltaan heikentää potilaan arkea ja huonontaa yleisvointia. Tämän vuoksi ravitsemusosio on otettu tähän oppaaseen mukaan.

Kuolema on elämän päätepiste. Kuolemaa edeltävän saattohoitovaiheen tarkoituksena on hoitaa potilasta edelleen mahdollisimman hyvin ja turvata hänelle inhimillinen, turvallinen, yksilöllinen ja kunnioittava hoito lähellä kuoleman hetkeä.

Opas muistuttaa myös siitä, miten hoitohenkilökunta kulkee potilaan vierellä koko hoitoprosessin ajan. Mieltä askarruttavissa kysymyksissä tai pelkotiloissa voi aina kääntyä hoitavan tahon puoleen ja keskustella rohkeasti kaikista näistä asioista. Tukea ja apua saa aina, kun sitä tarvitsee.

Olemme aina vierellä, matkallasi.

1. PALLIATIIVINEN HOITO

Palliatiivisella hoidolla tarkoitetaan oireenmukaista hoitoa. Hoidon tarkoituksena ei siis ole syövän parantaminen, vaan potilaan oireiden lievittäminen ja elämänlaadun säilyttäminen ja kohentaminen. Palliatiiviseen hoitoon eivät kuulu raskaat tutkimukset tai hoitotoimenpiteet. Palliatiivinen hoito voidaan aloittaa jo vaiheessa, jolloin syöpäpotilas saa vielä aktiivista syövän lääkettä. Mikäli syöpähoidot lopetetaan, potilas siirtyy palliatiiviseen hoitovaiheeseen. Potilasta siis edelleen hoidetaan – hoidon päämäärä vain muuttuu.

Palliatiivisen hoidon kulmakivi on hyvä kivunhoito. Pitkälle edennyt syöpä voi aiheuttaa kiputuntemuksia ja epämukavaa oloa. Nämä taas heikentävät päivittäistä selviytymistä. Kivunhoidossa voidaan käyttää monia eri menetelmiä potilaan voinnin parantamiseksi.

2. HOITOTAHTO

Hoitotahto on hyvin tärkeä osa potilaan kokonaisvaltaista hoitoa. Se on potilaan oma päätös ja tahdon ilmaisu hänen hoitoaan koskevissa asioissa. Hoitotahdon merkitys korostuu tilanteissa, joissa potilas ei pysty enää itse osallistumaan hoitoaan koskeviin päätöksiin. Hoitotahdolla potilas voi ilmaista toiveitaan hoitajensa suhteen tai hän voi kieltäytyä kokonaan tietyistä hoitotoimenpiteistä. Laki potilaan oikeuksista takaa sen, että tämä potilaan tahdonilmaus huomioidaan hänen hoidoissaan. Hoitotahdon laatiminen helpottaa myös omaisia – heidän ei tarvitse tehdä mahdollisia raskaita päätöksiä potilaan

hoidon suhteen.

Hoitotahdon voi tehdä milloin vain, missä elämänvaiheessa tahansa. Päätöksen voi kertoa hoitohenkilökunnalle, joka kirjaa sen osaksi potilaan hoitokertomusta. Hoitotahdon laatimista varten on olemassa myös valmiita lomakkeita. Potilaan ja todistajien allekirjoitukset varmentavat tahdonilmauksen oikeellisuuden.

Hoitotahdon voi tehdä myös internetissä potilastiedon arkistoon (Kanta.fi). On hyvä muistaa, että hoitotahdon tekeminen on täysin vapaaehtoista. Sitä voi halutessaan muuttaa tai sen voi perua milloin tahansa, myös suullisesti.

3. MAHDOLLISIA OIREITA

Keuhkosityöpä voi aiheuttaa monenlaisia oireita, joiden ilmaantuminen on yksilöllistä. Jotkin oireista ovat kuitenkin hieman yleisempiä. Näitä ovat mm. limaisuus, yskä, hengenahdistus, nielemisvaikeudet, pahoinvointi ja oksentelu. Syöpää sairastavalla voi olla myös henkistä ahdistuneisuutta, masentuneisuutta tai erilaisia pelkoja. Asiallinen ja oikeanlainen informaatio lisää potilaan tietoisuutta näistä oireista ja hoitokeinoista sekä voi lisäksi hälventää pelkoja.

3.1. Hengenahdistus, yskä

Syövän aiheuttamalle hengenahdistukselle voi olla monia eri syitä. Tehokkain lievitys saadaan hoitamalla mahdollisuuksien mukaan hengenahdistusta aiheuttava syy. Hengenahdistusta helpottava lääkehoito (esim. opioidit) voidaan toteuttaa, vaikkei potilas enää jaksaisi niellä. Asentohoidolla voidaan osaltaan

helpottaa hengittämistä ja lievittää ahdistuksen tunnetta. Mikäli hengenahdistus on hyvin vaikea, eikä oiretta saada hallintaan millään muulla keinoin, voidaan elämän loppuvaiheessa oleva potilas vaivuttaa unenomaiseen tilaan. Tästä, lääkkeillä tapahtuvasta toimenpiteestä, käytetään nimitystä ”palliativinen sedaatio.”

Potilas voi kokea hengenahdistukseen liittyen voimakasta tukehtumisen pelkoa. On kuitenkin hyvä muistaa, että ahdistusta voidaan poistaa ja lievittää viimeistenkin elinpäivien aikana aina kuolemaan saakka. Peloista on syytä keskustella hoitohenkilökunnan kanssa, jotta asia ei jää painamaan ajatuksissa.

Yskä on hyvin tavallinen oire keuhkojen alueen syövissä. Yskää voidaan helpottaa esim. lääkehoidolla sekä asentohoidoilla. Nesteiden nauttiminen vähentää liman sitkeyttä. Tupakoinnin lopettaminen auttaa sekä yskään, että myös hengenahdistukseen.

3.2. Pahoinvointi ja oksentelu

Pahoinvointi ja oksentelu liittyvät usein solunsalpaaja- tai sädehoitoon. Näitä oireita voi kuitenkin ilmetä myös edellä mainittujen hoitojen loputtua, itse syöpäsairauteen liittyen. Pahoinvoinnin lääkehoito on kehittynyt viime vuosina huomattavasti ja eri lääkevaihtoehtoja on useita. Ennen ateriaa otettu pahoinvoinnin estolääke voi helpottaa syömistä. Kevyet, pienet ateriat ja mieliruuat ovat hyviä valintoja, mikäli pahoinvointi on vienyt ruokahalua.

3.3. Henkinen ahdistuneisuus, masennus, pelot, syyllisyyden tunteet

On täysin luonnollista, että syöpäsairaus vaikuttaa mielialaan. Potilas voi kärsiä ahdistuneisuudesta, masentuneisuudesta tai monenlaisista peloista. Toivottomuuden, surun ja epätoivon tunteet saattavat vallata mielen. Sairauden aikana tai sen edetessä potilas saattaa myös kokea syyllisyyttä ja vihaa. Vihan tunteita voi aiheuttaa esimerkiksi sairauden työperäisyys. Syyllisyyttä potilas saattaa kokea omasta tupakoinnistaan tai siitä, että on hakeutunut hoitoon omasta mielestään liian myöhään.

Tärkeintä on tunnistaa omat tunteensa ja pyrkiä käsittelemään niitä. Jokainen ihminen on erilainen ja jokaisella on oma tapansa käsitellä näitä tuntemuksia. Joku purkaa tunteitaan toimintaan, toinen selviää puhumalla. Jotkut haluavat taas käsitellä asioita mieluummin itsekseen. Potilas tuntee itsensä kaikista parhaiten! Jokainen potilas joutuu läpikäymään näitä tunnetiloja omassa mielessään, yksin. *Kuitenkaan hän ei ole yksin.* Omaisilta, ystäviltä ja hoitohenkilökunnalta voi ja tulee saada tukea aina tarvittaessa. Yksin ei tarvitse

pärjätä! Tunteiden käsittelyssä apuna voi olla lisäksi esimerkiksi sairaalapappi, psykiatrian puolen ammattihenkilö tai vaikkapa lääkäri. Sairaalapapin kanssa voi keskustella ilman minkäänlaista uskonnollista vakaumusta!

Edellä mainittuja syyllisyydentuntoja tai pelkoja voi olla hankala ottaa puheeksi. Potilas voi kokea, ettei halua keskustella vaikeista asioista esim. omaisten kanssa. Tätä varten on kehitelty lomakkeita, joihin potilas voi rauhassa tutustua. Lomake avaa keskusteluyhteyden ja toimii siis tärkeänä kokonaisvaltaisen hoidon suunnittelun työvälineenä.

Myös lääkeshoidolla voi olla suotuisia vaikutuksia ahdistuneisuuden ja pelkojen vähentäjänä. Potilas voi kokea lääkkeen vaikutuksen rauhoittavana, jännitystä ja ahdistusta poistavana. Lääkehoito tukee siis omalta osaltaan potilaan psyykkistä hyvinvointia ja on näin tärkeä osa hoitoa. Lääkehoito ei poissulje keskustelun tärkeyttä vaan tukee sitä.

4. KIPU JA KIVUNHOITO

Kipu on yksi syövän yleisimmistä oireista, noin puolet syöpää sairastavista kokee kipua. Kivun syyt ovat moninaiset. Kipu voi aiheuttaa lisääntyntä ahdistusta ja myös pelkoja. Se voi laskea myös ratkaisevasti potilaan elämänlaatua. Kivun ilmeneminen tai lisääntyminen eivät välttämättä ole merkki sairauden etenemisestä. Tärkeintä on se, että asianmukainen kivunhoito aloitetaan ajoissa. On hyvä muistaa, että kipulääkkeiden yleinen haitta on ummetus. Tällöin aloitetaan säännöllinen, ummetusta ehkäisevä ja helpottava lääkitys.

Suomessa on saatavilla kaikki syöpäkivun hoidossa ja palliatiivisessa hoidossa tarvittavat lääkkeet, laitteet ja korkea tietotaito. Hoitotulokset syöpäkivun hoidossa ovat hyviä. Hyvä kivunhoito on palliatiivisen hoidon perusta ja potilaan perusoikeus. Kipua voidaan hoitaa eri tavoin. Vaihtoehtoja ovat suun kautta otettavat lääkkeet (tabletit, nestemäiset valmisteet), injektiona annettavat lääkkeet, kipulääkelaastarit ja kipulääkepumppu. Joissakin tapauksissa kivunhoitoon käytetään sädehoitoa (kipusädehoito).

4.1. Suun kautta otettavat kipulääkkeet

Kipulääkitystä aloitettaessa oikea annos ja lääke valitaan potilaskohtaisesti. Hoitoon tarkoitetut tabletit ja mikstuurat voivat olla esimerkiksi tulehduskipulääkkeitä ja tarvittaessa lääkitystä muutetaan vahvempiin kipulääkkeisiin. Tällaisia voimakkaampia kipulääkkeitä ovat mm. opioidit. Opioidit ovat morfiinin kaltaisia, luonnosta saatavia tai keinotekoisesti valmistettuja kipulääkkeitä. Ne vaikuttavat tiettyihin paikkoihin aivojen ja selkäytimen hermoissa. Monet pelkäävät voimakkaiden kipulääkkeiden sivuvaikutuksia. Näitä ei tarvitse pelätä, kun lääkkeitä käytetään ohjeiden mukaan kroonisen syöpäkivun hoidossa.

Syöpäkivun hoidossa tulee varautua myös ns. ”läpilyöntikipuihin”. Tämä tarkoittaa sitä, että pitkävaikutteisesta kipulääkityksestä huolimatta voi potilaalla ilmaantua kiputuntemusta. Tätä hoidetaan lyhytvaikutteisella kipulääkkeellä, joka vaikuttaa nopeasti. Tällä lääkkeellä potilas voi täydentää säännöllistä kipulääkitystä aina tarvittaessa, kivun ilmaannuttua. Mikäli nopeavaikutteisesta kipulääkitystä tarvitaan usein, lääkäri lisää peruskipulääkitystä.

4.2. Ihonalainen kipulääkitys, kipupumppu

Kipupumppu on laite, joka annostelee kipulääkkeen suoraan potilaan ihon alle tai suoneen. Nykyiset kipupumput ovat hyvin pienikokoisia ja helppokäyttöisiä. Kipupumppua käytetään silloin, kun potilas tarvitsee mahdollisimman tasaisen lääkkeen annostelun tai hän ei pysty ottamaan lääkkeitä suun kautta. Vaihtoehtona kipupumpulle on kipulaastari.

Kuva 1. Eräs kipulääkepumpumalli

4.3. Kipulaastari

Kipulaastari on nimensä mukaisesti laastari, joka asetetaan potilaan iholle. Lääkeaine vapautuu ja imeytyy iholta verenkiertoon. Laastaria käyttämällä annostelu on tasaista ja vaikutus kohdistuu koko elimistöön. Laastari vaihdetaan uuteen 3-7 vuorokauden välein, riippuen laastarin sisältämästä lääkeaineesta.

4.4. Sädehoito kivun hoidossa

Sädehoitoa voidaan joissain tilanteissa käyttää myös kivunhoitomenetelmänä. Sädehoito ja solunsalpaajat voivat poistaa kipua erityisesti luuston etäpesäkkeiden ja vatsan alueen syöpien aiheuttamissa kiputiloissa.

4.5. Muut kivunhoitomenetelmät

Lääkehoidon lisäksi kipua voidaan hoitaa myös muilla menetelmillä. Rentoutustekniikat, fysioterapia, asentohoidot, apuvälineet (kaulus, tukiliivi) sekä erilaiset muut kivunhallintamenetelmät ovat myös tärkeä osa hyvää, kokonaisvaltaista kivunhoitoa. Potilaan omana kivunhallintakeinona voi olla esim. musiikin kuunteleminen. Nämä eri menetelmät eivät kilpaile keskenään, vaan täydentävät toinen toisiaan.

5. RAVITSEMUS

Ravitsemustilassa tapahtuvat mahdolliset negatiiviset muutokset voivat vaikuttaa ratkaisevasti potilaan fyysiseen ja psyykkiseen vointiin ja vaikuttavat näin myös arjessa selviytymiseen ja elämänlaatuun. Syöpäpotilaan energiantarve voi lisääntyä, ruokahalu vastaavasti kuitenkin heikentyä ja näin paino laskea. Syöpä voi aiheuttaa pahoinvointia, syömistä haittaavaa kipua tai vaikeuttaa ruuansulatusta, joka taas johtaa ummetukseen tai ripuliin.

Mahdollisimman hyvä ravitsemustila auttaa jaksamaan ja on tärkeä osa myös palliatiivista hoitoa. Suuret ruoka-annokset voivat aiheuttaa pahoinvoinnin

tunnetta ja vaikeuttaa syömistä. Monta pientä ateriaa ja välipalaa auttavat varmistamaan riittävän ravinnonsaannin ja ehkäisemään aliravitsemusta. Kylmät tai haaleat ruuat voivat maistua paremmin kuin lämpimät ruuat. Eri makuja kannattaa kokeilla (makea, kirpeä, suolainen) ja löytää omat mieltymykset. Ruuat kannattaa nauttia siihen aikaan, kun ruoka maistuu parhaiten – vaikka vanhat ruokailurytmit muuttuisivatkin.

Tarvittaessa ruuan energiamäärää ja ravitsemusta voi täydentää lisäravinteilla ja täydennysravintovalmisteilla, joita saa apteekeista ilman reseptiä. Nämä valmisteet sisältävät runsaasti energiaa sekä ravintoaineita. Tällaisia valmisteita ovat erilaiset sellaisenaan nautittavat juomat ja vanukkaat sekä ruokaan lisättävät täydennysravintojauheet. Makuja on monia – kokeilemalla löytää omat suosikkinsa.

6. SAATTOHOITO

Saattohoito ajoittuu lähemmäksi kuoleman todennäköistä ajankohtaa. Saattohoidon pyrkimyksenä on, että kuolema olisi mahdollisimman oireeton ja turvallinen sekä potilaalle että myös omaisille. Saattohoitoa voidaan toteuttaa sairaaloissa, terveyskeskuksissa, erilaisissa saattohoitokodeissa sekä potilaan kotona.

7. ELÄMÄN LOPPUMINEN, KUOLEMA

Kuolema on elämän päätös. Kuoleman hetki on lähes aina rauhallinen tapahtuma, johon ei liity mitään pelottavaa. Ennen kuolemaa potilaan tajunta voi hämärtyä ja hän vaipuu unenomaiseen tilaan. Hiljalleen hengitys hiipuu, sydän lakkaa lyömästä ja potilas kuolee. Tärkeää ennen kuolemaa on rauhallinen ympäristö, omaisten tai hoitohenkilökunnan läsnäolo, kosketus ja turvallisuuden tunne.

Palliatiivinen hoito on siis elämän loppuvaiheen hoitoa. Sen tarkoituksena on taata potilaalle mahdollisimman hyvä elämänlaatu, vaikka aktiiviset hoidot olisi lopetettu. Potilaan ja omaisten toiveiden kuunteleminen, kunnioittaminen ja noudattaminen ovat hoidon perusarvoja. Hoidon keskiössä on kuitenkin aina potilas itse. Potilas voi elää luottaen siihen, että hänestä huolehditaan parhaalla mahdollisella tavalla aina elämän loppuun asti. Tämä on palliatiivisen hoidon ydin.

Kokemukset, elämykset, ilo ja onnellisuus voivat olla läsnä elämän loppuvaiheessakin. Kun elämänmatkamme loppu hämöttää, korostuu läheisten ihmisten ja hoitohenkilökunnan merkitys. Vierellä on ihmisiä, jotka tukevat, auttavat, lohduttavat, kuuntelevat ja ovat läsnä.

Vierellä, Sinun matkallasi – aina elämän loppuun asti.

Keinutan, kuuntelen
sut suojaan peittelen.
Keinutan, myöhä on
jo kuulen aallokon.

Ehän pelkää pimeää
siel on monta kynttilää.
Ja viimein sun matkaan
ei pääse saattajatkaan.

Yötä vasten vaikka lähdet
jatka vain, vaikka on
se suuri suunnaton.
Kohti valkeata rantaa
laivaan mun laulujen
sä kuljet tietäen.

Ettet pelkää enempää
siel on monta kynttilää.
Ja viimein sun matkaan
ei pääse saattajatkaan

Ehän pelkää pimeää
siel on monta kynttilää.
Nuku vain jos väsyttää
vielä valvon vierellä.

Ja viimein sun matkaan
ei pääse saattajatkaan.
Ja lohtu on mulle
että siellä on kaikki sulle.

Paula Vesala ja Mariska: Prinsessalle

Minua pelottavat tai askarruttavat asiat

Monilla potilailla liittyy parantumattomaan sairauteen usein pelkoja ja kysymyksiä, joita voi olla vaikea esittää ääneen. Tämän kyselylomakkeen tarkoitus on helpottaa asioiden esille ottamista ja niistä keskustelua.

Mietityttääkö sinua tai haluatko keskustella seuraavista asioista:

Hoitotahdon tekeminen

Haluan keskustella asiasta ja saada tietoa kyllä / ei

Olen keskustellut tästä läheisteni kanssa kyllä / ei

Vuoteenomaksi joutuminen

Haluan keskustella asiasta kyllä / ei

Olen keskustellut tästä läheisteni kanssa kyllä / ei

Kivun hoito

Haluan keskustella asiasta ja saada tietoa kivun hoidosta kyllä / ei

Olen keskustellut tästä läheisteni kanssa kyllä / ei

Millainen on sairauteni loppuvaihe ja sen hoito

Haluan keskustella asiasta ja saada tietoa hoidosta kyllä / ei

Olen keskustellut tästä läheisteni kanssa kyllä / ei

Omaisteni pärjääminen

Haluan keskustella asiasta ja saada tietoa kyllä / ei

Olen keskustellut tästä läheisteni kanssa kyllä / ei

Elämäkatsomukselliset ja hengelliset asiat

Haluan keskustella asiasta kyllä / ei

Olen keskustellut tästä läheisteni kanssa kyllä / ei

Tukehtumisen pelko

Haluan keskustella asiasta ja saada tietoa hengenahdistuksen hoidosta kyllä / ei

Olen keskustellut tästä läheisteni kanssa kyllä / ei

Kuolema

Haluan keskustella asiasta kyllä / ei

Olen keskustellut tästä läheisteni kanssa kyllä / ei

Haluaisin keskustella

sosiaalityöntekijän kanssa kyllä / ei

psykiatrisen sairaanhoitajan kanssa kyllä / ei

sairaalapapin kanssa kyllä / ei

ravitsemusterapeutin kanssa kyllä / ei

HOITOTAHTO

Mikä on hoitotahto?

Hoitotahto on potilaan tahdonilmaus siitä, miten hän haluaa itseään hoidettavan. Potilaslain mukaan potilasta on hoidettava yhteisymmärryksessä hänen kanssaan lääketieteellisesti perustelluin hoitotavoin. Potilas voi ilmaista tahtonsa ja toivonsa, mutta hän ei voi vaatia jotakin määrättyä hoitoa. Hän voi myös kieltäytyä hoidosta.

Jokainen voi ilmaista hoitoon liittyvän tahtonsa suullisesti aina kun siihen kykenee. Kirjallisen hoitotahdon voi laatia etukäteen sellaisten tilanteiden varalta, että henkilö ei itse kykene tajuttomuuden, vanhuudenheikkouden tai muun syyn vuoksi osallistumaan itseään koskeviin hoitoratkaisuihin. Hoitotahdolla voi myös valtuuttaa toisen henkilön tekemään tarvittavat hoitopäätökset hoitotahdon laatijan puolesta. Tämän henkilön ei tarvitse olla omainen, mutta hänen pitää suostua tehtävään.

Kirjallisen hoitotahdon tekeminen on täysin vapaaehtoista. Hoitotahdon tekijä voi milloin tahansa muuttaa hoitotahtoaan tai peruuttaa sen, suullisestikin.

Mikä on hoitotahdon merkitys?

Ihmiselämää voidaan ylläpitää ja pidentää keinotekoisesti laitteiden avulla. Tämä on perusteltua etenkin silloin, kun häiriö on tilapäinen ja potilaan terveydentilan voidaan odottaa paranevan. Elämää ylläpitävästä hoidosta pidättäytyminen ja luonnollisen kuoleman salliminen voi joissakin tilanteissa olla vaikea ratkaisu sekä lääkärille että omaisille ilman potilaan laatimaa hoitotahtoa.

Hoitotahdossa ilmaistaan usein toive tuloksettomana hoidon lopettamisesta ja riittävän kipu- ja muun oireenmukaisen lääkityksen saamisesta. Huomattava on, että hoitotahto ei sulje pois lääketieteellisiä tutkimuksia ja hoitoja eikä poista oikeutta aktiiviseen hoitoon silloin, kun potilaalla on toipumisen mahdollisuuksia. Esim. toive elvytyksestä pidättäytymisestä koskee vain kyseistä asiaa. Lopulliset päätökset tekee lääkäri lääketieteellisin perustein, mutta hän ottaa harkinnassaan huomioon potilaan tahdon, toiveet ja hoitotahdon. Lääkärin on toimittava potilaan edun mukaisesti.

Miten hoitotahto tehdään?

Hoitotahdon voi muotoilla itse tai sen voi tehdä mallilomakkeen avulla. Alla on yksi esimerkki lomakemallista.

Ennen hoitotahdon tekemistä on hyvä keskustella lääkärin ja hoitajien kanssa. On tärkeää, että hoitotahto on harkittu, selkeä ja riittävän – mutta ei liian – yksityiskohtainen. Hoitotahdossa olisi hyvä ottaa kantaa enemmän hoitoperiaatteisiin ja hoitolinjoihin kuin yksittäisiin hoitomuotoihin.

Hoitotahdossa tulee olla päiväys ja tekijän allekirjoitus. Lisäksi siinä voi olla kaksi esteetöntä todistajaa, jotka todistavat hoitotahdon allekirjoittajan henkilöllisyyden. Omaiset, sukulaiset ja hoitoon osallistuvat ammattihenkilöt eivät voi olla todistajia.

Kirjallinen hoitotahto tulisi toimittaa terveydenhuollon ammattihenkilöille potilaskertomukseen tallennettavaksi. Hoitotahdon olemassaolosta ja säilytyspaikasta kotona tulisi informoida läheisiä. Asiakirjaa voi kuljettaa myös mukana esim. lompakossa.

Hoitotahtoni

Tekijä: _____

Henkilötunnus: _____

Jos en pysty tajuttomuuden, vakavan sairauden, vanhuudenheikkouden tai muun syyn vuoksi osallistumaan itseäni koskeviin hoitoratkaisuihin, tahdon, että ne tehdään seuraavien periaatteiden mukaisesti (Tarpeeton kohta voidaan yliviivata.):

1. Minua hoidettaessa ei saa käyttää keinotekoisesti elintoimintoja ylläpitäviä hoitomuotoja, kuten hengityskonehoitoa ja hengityspotkea, ellei mikään viittaa tilani korjaantumiseen.
2. Haluan, että en joudu kärsimään vaikeista oireista, vaan ne poistetaan tai niitä lievitetään riittäväillä lääke-, happi- ja muilla oireenmukaisilla hoidoilla.
3. Minulle saa antaa tehohoitoa vain siinä tapauksessa, jos voidaan kohtuudella arvioida, että tehohoito johtaa parempaan tulokseen kuin lyhytaikaiseen elämän pitkittämiseen.
4. Jos aloitettu, parantavaksi tarkoitettu hoito osoittautuu tuloksettomaksi, siitä on luovuttava.
5. Lisäksi tahdon, että

Mahdollisuus sijaispäättäjän nimeämiseen

Nimeän seuraavan henkilön tekemään hoitoa koskevia ratkaisuja puolestani siltä osin kuin selkeä tahtoni ei käy ilmi tästä asiakirjasta

---

Terveystieteiden ammattihenkilöt voivat antaa hänelle tarpeelliset tiedot terveydentilastani ja hoitostani hoitoani koskevien ratkaisujen tekemiseksi.

Paikka ja aika

Hoitotahdon laatijan allekirjoitus

Sijaispäättäjäksi nimetyn allekirjoitus, jolla hän ilmoittaa suostuvansa tehtävään

---

Päiväys ja todistajien allekirjoitukset, joilla he todistavat hoitotahdon laatijan henkilöllisyyden

---
